

АНАЛІЗ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ, ВВЕДЕНИХ У ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

Данькевич Ю. В.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. У розділі обґрунтовано та проаналізовано нову нормативно-законодавчу базу, що пов'язана із веденням воєнного стану в Україні у зв'язку із нападом Російської Федерації. Початок повномасштабного нападу зумовив прийняття нових та уточнення чинних нормативно-правових документів. Із самого першого дня війни, 24 лютого 2022 року, Верховною Радою України було ухвалено ряд надважливих Законів та Постанов, що регулюють усі сфери життя в державі, а саме: уточнення ряду статей Конституції України, зміни до Кримінального кодексу, Державного бюджету, Податкового кодексу, організацію трудових відносин тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема вивчення комунікаційних складових під час воєнного стану представлена у роботах багатьох дослідників. Маємо наголосити, що аналіз власне українських нормативно-правових актів у період з початку агресії Російської Федерації є актуальним на час написання статті, оскільки, воєнні дії на території держави ще тривають. На сьогодні вивчення комунікаційних особливостей воєнного стану наявне у дослідженнях О. Луцького, О. Семененка, С. Сегеди, В. Шульгіна, Ю. Фігеля, колективній монографії «Права людини в особливих правових режимах: досвід України» (Д. С. Терлецький, О. В. Марусяк, Ю. Д. Батан, М. В. Афанасьєва та ін.) та багатьох інших працях науковців і вчених.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Законодавство України у воєнний час має охопити усі сфери життєдіяльності соціуму, враховуючи юридичні, правові, економічні, кадрові та інші зміни. Закони воєнного часу по-новому регулюють, наприклад, трудові відносини на підприємствах, скасовують вихідні дні, що припадають після святкових, регламентують терміни надання відпусток, відряджень, зокрема науковців, за кордон, оголошують простій. Саме актуалізація цих проблем є на часі, оскільки, змінено підхід до тлумачення статей нормативно-правових актів.

Окрім того, Закони воєнного часу передбачають і процедури роботи із первинними податковими та іншими документами на території, на якій ведуться, чи велися бойові дії, або є тимчасово окупованими. Перелік цих територій визначається Кабінетом Міністрів України.

Однією із частин загальної проблеми, порушеній у статті, є акцент на надважливій Постанові України «Про Заяву Верховної Ради України "Про вчинення Російською Федерацією геноциду в Україні"». Саме Постанова, апелюючи до Конвенції про запобігання злочину геноциду та покарання за нього, до норм Римського статуту Міжнародного кримінального суду, визначила прояви геноциду Російської Федерації над Українським народом з початку повномасштабного вторгнення.

Формулювання цілей. У дослідженні передбачено аналіз чинних нормативно-правових документів, що обумовлюють особливості усіх сфер життя у воєнний час; на законодавчому рівні регулюють функціонування правових норм; припинають повноваження народних депутатів та міністрів; змінюють статті Кримінального та Кримінально процесуального кодексів; обґрунтовують трудові відносини та права працівників, роботодавців у воєнний час; захищають честь військовослужбовців Збройних сил України; систематизують поведження із зброєю.

Виклад основного матеріалу. Одним із перших нормативно-правових документів, що з'явилися у перший день нападу російської федерації на Україну, є Закон України «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні»¹. Закон апелює до пункту 31 частини першої статті 85 Розділу IV Верховна Рада України. Стаття 85 регулює повноваження Верховної Ради України, безпосередньо у пункті 31 йдеться про те, що Верховна Рада затверджує «протягом двох днів з моменту звернення Президента України указів про введення воєнного чи надзвичайного стану в Україні або в окремих її місцевостях, про загальну або часткову мобілізацію, про оголошення окремих місцевостей зонами надзвичайної екологічної ситуації».

Частини Статті 5 Закону України «Про правовий режим воєнного стану», на які посилається Президент, передбачають послідовність дій його введення. Зокрема, частина 1 обумовлює, що «пропозиції щодо введення воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях на розгляд Президентів України подає Рада національної безпеки і оборони України», наступні частини, з 2 по 6, унормовують необхідність видання «Указу Президента України про ве-

¹ Закон України «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24 лютого 2022 року № 64/2022: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2102-20#Text> (дата звернення: 22.03.22)

дення воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях, затверджений Верховною Радою України, підлягає негайному оголошенню через засоби масової інформації або оприлюдненню в інший спосіб»².

Одночасно із Указом Президента була видана Постанова «Про організацію роботи Верховної Ради України у зв'язку з актом збройної агресії Російської Федерації проти України 24 лютого 2022 року»³. У преамбулі Постанови викладено обставини та мотиви, що у зв'язку із військовою агресією проти України «Російською Федерацією та враховуючи здійснений Російською Федерацією 24 лютого 2022 року акт збройної агресії проти України, на часткову зміну Постанови Верховної Ради України «Про організацію роботи Верховної Ради України в умовах дії надзвичайного та/або воєнного стану» від 23 лютого 2022 року Верховна Рада України» було ухвалено, що Верховна Рада працюватиме у режимі пленарного засідання безперервно; безпосередньо Голова Верховної Ради (Перший заступник чи заступник, який виконує його обов'язки) визначатиме «час і місце проведення пленарного засідання Верховної Ради України та спосіб голосування, за потреби».

У зв'язку із подальшим розгортанням збройної агресії 3 березня 2022 року було ухвалено ряд нормативно-правових документів, що регулюють загальну мобілізацію (Закон України Про затвердження Указу Президента України «Про загальну мобілізацію»⁴. Зокрема, у Законі, відповідно до статті 85 Конституції України затверджено Указ №65/2022 «Про загальну мобілізацію». У пунктах Указу перераховані області України, в яких здійснюється мобілізація, термін («мобілізація проводиться протягом 90 діб із дня набрання чинності цим Указом»), обсяги військової мобілізації, організація та забезпечення порядку місцевими органами виконавчої влади та територіальними центрами. Ряд прийнятих законів обумовлює й комунікативні потреби, пов'язані із функціонуванням інформації, особливо тієї, що містить у режимі реального часу переміщення військових підрозділів на території України чи точкові влучення бомб і ракет через соціальні мережі. Закони апелюють до поняття «несанкціонованого поширення інформації», торкаються переміщення зброї, озброєння, військових припасів. Розповсюдження такої інформації відповідно до затвердженого 24 березня 2022 року Закону України карається позбавленням волі від трьох до п'яти років.

² Закон України «Про правовий режим воєнного стану» у редакції від 21.03.22 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#n29> (дата звернення: 22.03.22)

³ Закон України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану». Документ 2136-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20#Text> (дата звернення: 23.03.22)

⁴ Закон України «Про внесення зміни до частини сьомої статті 147 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо визначення територіальної підсудності судових справ». Документ 2112-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2112-20#Text> (дата звернення: 22.03.22)

В економічній сфері представлено проєкт Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо здійснення моніторингу потенційних загроз національній безпеці України у сфері економіки». У правовому полі система забезпечення національної безпеки розглядається через ряд складових, а саме: Конституцією України, нормативно-правовими актами. Відповідно до Закону України «Про національну безпеку», поняття пов'язане із захищеністю державного суверенітету, територіальної цілісності, демократичним конституційним ладом, збереженням національних цінностей України. Саме вищезгаданий Закон апелює до понять, що широко застосовується у наш час: «воєнний конфлікт», «збройний конфлікт», «оборонне планування», «сили безпеки», «сили оборони» тощо.

Також, у зазначену дату видано Закон України «Про внесення зміни до частини сьомої статті 147 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо визначення територіальної підсудності судових справ»; «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за мародерство», розділи Закону уточнюють, змінюють та посилюють кримінальні відповідальність за мародерство. Наприклад, Стаття 432 Кримінального кодексу України обґрунтовує, що мародерством вважається «викрадення на полі бою речей, що знаходяться при вбитих чи поранених (мародерство)» такі дії караються «позбавленням волі на строк від п'яти до десяти років»⁵. Надалі, вступає силу окремих Закон «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за мародерство».

3 березня 2022 року було ухвалено Закон України «Про основні засади примусового вилучення в Україні об'єктів права власності Російської Федерації та її резидентів». У преамбулі Закону вказано, що дії, вчинені Росією класифікуються як повномасштабна агресивна війна, розв'язана і яка ведеться «проти України та Українського народу з порушенням норм міжнародного права, вчиняючи злочини проти людства»⁶. Безпосередньо Стаття I аналізованого нами Закону визначила Російську Федерацію державою, що «рішенням Верховної Ради України відповідно до Резолюції Генеральної Асамблеї ООН 3314 «Визначення агресії» від 14 грудня 1974 року визнана державою-агресором і здійснює збройну агресію проти України»⁷.

⁵ Закон України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану». Документ 2136-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20#Text> (дата звернення: 23.03.22)

⁶ Закон України «Про основні засади примусового вилучення в Україні об'єктів права власності Російської Федерації та її резидентів». Документ 2116-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2116-20#Text> (дата звернення: 22.03.22)

⁷ Закон України «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за мародерство». Документ 2117-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2117-20#Text> (дата звернення: 22.03.22)

Нормативно-правові акти воєнного стану визначають й участь цивільних осіб у захисті України. Це передбачено Законом України «Про забезпечення участі цивільних осіб у захисті України». Преамбула Закону ґрунтується на статті 65 Конституції України. Стаття 1 аналізованого нами Закон передбачає, що протидіяти агресору та брати участь у військових діях можуть як безпосередньо громадяни України, так і «іноземці та особи без громадянства, які на законних підставах перебувають на території України (далі - цивільні особи), у тому числі отримати вогнепальну зброю і боєприпаси до неї відповідно до порядку та вимог, встановлених Міністерством внутрішніх справ України». Наступні статті Закону регулюють здачу зброї упродовж 10 днів по скасуванню воєнного стану, можливість використовувати власну зброю. Окремо у статті 5 прописано й те, що «цивільні особи не несуть відповідальності за застосування вогнепальної зброї проти осіб, які здійснюють збройну агресію проти України, якщо така зброя застосована на підставі та в порядку, визначених статтею 1 та статтею 4 цього Закону».

Частина Законів України регулює й зміни у Кримінальному кодексу у частині посилення відповідальності за злочини проти основ національної безпеки («Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за злочини проти основ національної безпеки України в умовах дії режиму воєнного стану»). Закон доповнює частину четверту статті 86 словами «державна зрада, диверсія». Закон поглиблює статтю 111, а саме поняття «державна зрада» як діяння, що «умисно вчинене громадянином України на шкоду суверенітету, територіальній цілісності та недоторканності, обороноздатності, державній, економічній чи інформаційній безпеці України: перехід на бік ворога в період збройного конфлікту, шпигунство, надання іноземній державі, іноземній організації або їх представникам допомоги в проведенні підривної діяльності проти України». За державну зраду передбачено позбавлення волі на строк від 12 до 15 років та конфіскацію майна. Також, окремо доповнюється стаття 113 Кримінального кодексу, у частині, в якій йдеться про диверсію.

Окремо під час воєнних дій й обумовлено перебування під вартою осіб в особливому режимі досудового розслідування та продовження строків тримання під вартою. Про це вказано у Законі України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України та Закону України «Про попереднє ув'язнення» щодо додаткового регулювання забезпечення діяльності правоохоронних органів в умовах воєнного стану»⁸.

Посилення статей Кримінального кодексу у частині кримінальної відповідальності щодо виготовлення та

поширення забороненої інформаційної продукції є у Законі України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення кримінальної відповідальності за виготовлення та поширення забороненої інформаційної продукції». Закон посилив статті Кримінального кодексу України у частинах, де йдеться про образу честі й гідності, погрозам військовослужбовцям. За це передбачено покарання обмеженням волі на строк від трьох до п'яти років. До того ж, посилено й статтю 436 Кримінального кодексу у частині «виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України, глорифікація її учасників».

Суголосним до статті 436 є Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо заборони виготовлення та поширення інформаційної продукції, спрямованої на пропагування дій держави-агресора». Так, окрім задекларованих положень про внесення змін до Закону України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні» Закон посилив відповідальність політичних партій у випадку вчинення злочинів та пропаганди «поширення відомостей, що містять виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України»⁹.

Законодавство регулює й використання Збройних Сил України та інших військових формувань в однойменному Указі, про що й прописано у Конституції України та Законі «Про оборону України». До того ж, Указ, схвалений Законом № 2106-IX від 03.03.2022, одночасно набирає чинності із Законом України «Про використання Збройних Сил України та інших військових формувань». Регулювання податків та подання звітності у воєнний час регламентовано у Законі України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо особливостей оподаткування та подання звітності у період дії воєнного стану». Окремим Законом йдеться про порядок подачі та захисту ряду фінансово-звітних документів. Так, статті Закону України «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни» обумовлюють, що бухгалтерська, фінансова, розрахункова та аудиторська документація може бути подана як в документальній та/або електронній формі упродовж «трьох місяців після припинення чи скасування воєнного стану або стану війни за весь період неподання звітності чи обов'язку подати документи»¹⁰.

⁹ Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення кримінальної відповідальності за виготовлення та поширення забороненої інформаційної продукції». Документ 2110-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2110-20#Text> (дата звернення: 23.03.22)

¹⁰ Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо особливостей оподаткування та подання звітності у період дії воєнного стану». Документ 2118-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2118-20#Text> (дата звернення: 23.03.22)

⁸ Закон України «Про забезпечення участі цивільних осіб у захисті України». Документ 2114-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2114-20#Text> (дата звернення: 22.03.22)

Законом передбачено, що кримінальна відповідальність не застосовуватиметься безпосередньо у час воєнного стану або стану війни, упродовж трьох місяців по завершенню воєнного стану (підпункт 2 першого пункту). Також Закон обумовлює й скасування будь-яких перевірок на час воєнного стану, попри те, дія Закону не поширюється на податкові правовідносини.

Окремо у нормативно-правових актах обумовлено й положення про організацію праці під час воєнного стану. Нормативи викладено у Законі України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану»¹¹. Закон обмежив статті 43, 44 Конституції України щодо конституційних прав і свобод людини, і громадянина на час воєнного стану. Частина Закону передбачають укладання трудових договорів із працівниками, переведення на інші види роботи без годин працівника, розірвання трудових договорів, встановлено тривалість робочого часу на період воєнного стану, скорочено відпустку до 24 днів. Також, Законом передбачено скасування норм статей, що передбачають відпочинок у святкові дні.

Окрім того, безпосередньо роботодавець визначає порядок організації кадрового діловодства й архівного зберігання документів у зонах воєнної активності, призупинення дії трудового договору, діяльність профспілок.

Частина Законів України у воєнний час регулює зміни до Державного бюджету, а саме: «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2022 рік»; «Про внесення змін до розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» кодексу України та інших законодавчих актів України»; «Про внесення змін до пункту 4-1 розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу України».

Окремо Президентом України підписано Закони про зміни в електронних комунікаціях та кібератак. Безпосередньо у Законі України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України та Закону України «Про електронні комунікації» щодо підвищення ефективності досудового розслідування «за гарячими слідами» та протидії кібератакам» уточнено ряд професійних термінів, доповнено їхнє значення, замінено ряд дефініцій¹². Наприклад: «частину четверту після слів «копії інформації» доповнити словами «у тому числі комп'ютерних даних», а слова «телекомунікаційних системах, інформаційно-телекомунікаційних

системах» замінити словами «електронних комунікаційних системах, інформаційно-комунікаційних системах, комп'ютерних системах»; «у частині другій слова «радіоелектронного засобу» замінити словами «радіообладнання (радіоелектронного засобу)» тощо¹³.

У перші дні квітня було внесено зміни до Податкового кодексу щодо адміністрування окремих податків у період воєнного, надзвичайного стану. Зокрема, у Законі України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо адміністрування окремих податків у період воєнного, надзвичайного стану» обґрунтовано, що на час «відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації проти України та/або запровадження воєнного стану відповідно до законодавства, звільняються від оподаткування акцизним податком операції з ввезення на митну територію України та реалізації на митній території України броньованих автомобілів, що класифікуються за кодами 8702 10 19 90, 8702 90 11 00, 870»¹⁴. Закон регламентує, що від акцизного податку звільняються ті вищезначені засоби пересування, кінцевим отримувачем яких відповідно до сертифіката кінцевого споживача або згідно з умовами договору визначено правоохоронні органи, Міністерство оборони України, Збройні Сили України та інші військові формування, добровольчі формування територіальних громад, утворені відповідно до законів України, інші суб'єкти, що здійснюють боротьбу з тероризмом відповідно до закону та/або беруть участь у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації проти України.

Окрім того, Закон регулює й роботу із первинними документами, їхнім вивезенням чи втратою особливо на тих територіях, що були чи залишають тимчасово контрольованими країною-агресоркою. Важливим доповненням до Закону стає визначення Кабінетом міністрів України переліку територій, на яких ведуться, чи велися, бойові дії, які є тимчасово окупованими,

Під час воєнних дій Законом України «Про встановлення винагороди за добровільно передану Збройним Силам України придатну для

¹¹ Закон України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану». Документ 2136-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20#Text> (дата звернення: 23.03.22)

¹² Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення кримінальної відповідальності за виготовлення та поширення забороненої інформаційної продукції». Документ 2110-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2110-20#Text> (дата звернення: 23.03.22)

¹³ Закон України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України та Закону України «Про електронні комунікації» щодо підвищення ефективності досудового розслідування «за гарячими слідами» та протидії кібератакам». Документ 2137-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2137-20#Text> (дата звернення: 24.03.22)

¹⁴ Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо адміністрування окремих податків у період воєнного, надзвичайного стану». Документ 2173-IX, чинний, поточна редакція. Прийняття від 01.04.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2173-20#Text> (дата звернення: 03.04.22)

застосування бойову техніку держави-агресора»¹⁵. У тексті закону передбачено вид зброї та розмір винагороди у тисячах доларах США. Наприклад, за умови добровільної передачі придатної для застосування бойової техніки за бойовий літак (винищувальної, бомбардувальної або штурмової авіації) оголошується винагорода у розмірі 1 млн дол. США; бойовий вертоліт – 500 тис дол. США; реактивну систему залпового вогню калібру до 122 мм включно – 25 тис. дол. США; реактивну систему залпового вогню калібру більше 122 мм – 35 тис дол. США. Надалі у статтях 2 та 3 Закону обґрунтовується гарантії особам, які передали техніку, збереження таємниці факту передачі зброї, придатної для застосування, як саме буде здійснено нагороду виплати.

14 квітня 2022 року Верховною Радою України було ухвалено Постанову «Про Заяву Верховної Ради України «Про вчинення Російською Федерацією геноциду в Україні»»¹⁶. Маємо наголосити, що їх початком повномасштабного вторгнення, Російська Федерація здійснює цілеспрямовані дії із метою знищення Українського народу за національними мотивами. Геноцид як злочин російським керівництвом та військами у XXI столітті на території суверенної України прирівняно до «знищення Українського народу, його самобутності та позбавлення його права на самостійний розвиток». У тексті постанови цитуються й слова про «денацифікацію», ряд інших важких злочинів, Верховна Рада України аналізованою Заявою «визнає дії, вчинені Збройними силами Російської Федерації та її політичним і військовим керівництвом під час останньої фази збройної агресії Російської Федерації проти України, яка розпочалася 24 лютого 2022 року, геноцидом Українського народу». На наше переконання, тема геноциду потребує обов'язкового окремого ґрунтовного дослідження.

Воєнний стан на законодавчо-правовому рівні постійно регулює правових відносин. Із цією метою у середині квітня було ухвалено Постанову Верховної Ради України «Про прийняття за основу проекту Закону України про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей регулювання земельних відносин в умовах воєнного стану», «Про прийняття за основу проекту Закону України про внесення змін до Закону України «Про

електронні комунікації» щодо підвищення ефективності організації роботи постачальників електронних комунікаційних мереж та/або послуг в умовах воєнного стану», «Про прийняття за основу проекту Закону України про внесення змін до Закону України «Про правовий режим воєнного стану» щодо функціонування місцевого самоврядування у період дії воєнного стану» та ряд інших важливих Постанов.

Зокрема, «Про Заяву Верховної Ради України про цінність свободи слова, гарантії діяльності журналістів і засобів масової інформації під час дії воєнного стану», Постанова важлива тим, що в Україні не було введено цензуру. У тексті Заяви, вміщеній у Постанові, засуджується жорстока цілеспрямована пропаганда, монополізація каналів, свідомий потік скривдженої інформації. Натомість, на відміну від країни-агресорки Росії, як йдеться у Заяві, «новітня історія переконливо свідчить, що українське суспільство завжди чутливо ставилось до гарантій свободи слова».

Висновки і пропозиції

Воєнний стан, що був введений в Україні 24 лютого 2022 року, на законодавчо-правовому рівні у більшій частині врегулював систему життєдіяльності соціуму. Усі нормативно-правові акти можна умовно поділити на ряд груп:

1. Нормативно-правові документи, що регулюють організацію роботи Верховної Ради України та введення військового стану, його продовження новим Указом Президента від 14 березня 2022 року № 133/2022 «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні».

2. Документи, що змінюють чинні статті Кримінального та Кримінально процесуального кодексу України.

3. Нормативно-правові акти, пов'язані із змінами до Державного бюджету України.

4. Закони, що вносять зміни до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України у дії норм на період дії воєнного стану.

5. Закони України, пов'язані із кадровим діловодством, правами працівників та роботодавців, зміною у тривалості відпустки, звільненні за згодою сторін тощо.

6. Постанови Верховної Ради, звернені до Організації Об'єднаних Націй, Європейської Комісії, Європейського Парламенту, інших міжнародних організацій та їх парламентських асамблей, парламентів та урядів держав – членів Європейського Союзу та НАТО, парламентів тощо.

Президент України, відповідно до покладених на Нього обов'язків, вносить на розгляд Верховної Ради України Укази, що доповнюють чи змінюють чинні статті Конституції України, Кримінального кодексу, Податкового кодексу та Державного бюджету.

¹⁵ Закон України «Про встановлення винагороди за добровільно передану Збройними Силами України придатну для застосування бойову техніку держави-агресора». Документ 2172-IX, чинний, поточна редакція – Прийняття від 01.04.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2172-20#Text> (дата звернення: 03.04.22)

¹⁶ Постанова Верховної Ради України «Про Заяву Верховної Ради України «Про вчинення Російською Федерацією геноциду в Україні»». Документ 2188-IX, чинний, поточна редакція – Прийняття від 14.04.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2188-20#Text> (дата звернення: 28.04.22)

Окремо Верховною Радою затверджено зміни до Закону України «Про службу військового капеланства». Враховуючи, що у законодавчо-нормативному комунікаційному просторі поняття «військовий капелан» затверджено у листопаді 2021 року. Так, військова капеланська діяльність пов'язана із можливістю отримати духовно-релігійні потреби безпосередньо військовослужбовцями, працівниками та членами їхніх сімей. Власне військовий капелан – особа, яка отримала дозвіл та несе службу у лавах Збройних Сил України. Відповідно до світової військової історії, капелани є у всіх арміях, окрім заборонених на законодавчому рівні Китаї та Північної Кореї. Наприклад, на сьогодні, найбільш відомим є

інститут капеланства США, Великої Британії, Бундесверу, Франції, Польщі тощо.

Окремо необхідно наголосити на важливих змінах у законах, пов'язаних із комунікаціями, зокрема, йдеться про зміни до Закону України «Про електронні комунікації», про боротьбу із дезінформацією, протидії несанкціонованому поширенню інформації про направлення, переміщення зброї, озброєння та бойових припасів в Україну, рух, переміщення або її розміщення. Тобто, станом на час написання статті завдяки вчасній потужній нормативно-правовій базі усі сфери життя в Україні функціонують, працюють та скеровані на подальше забезпечення органами виконавчої влади дій, скерованих на дотримання законів.

Інформація про автора:

Данькевич Юлія Володимирівна,
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри комп'ютерних та інформаційних технологій
Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського
33, вул. Джона Маккейна, м. Київ, 01042, Україна

Information about the author:

Dankevych Yuliia Volodymyrivna,
Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Computer and Information Technology
Taurida National University named after V. Vernadsky
33, John McCain str., Kyiv, 01042, Ukraine